

КОМПОЗИЦІЙНО-МОВЛЕННЄВА ФОРМА «ОПИС» У ТЕКСТАХ ТЕХНІЧНОЇ РЕКЛАМИ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки значне місце відводиться проблемі висвітлення композиційно-мовленнєвих форм.

Мовленнєвий жанр, щоб стати функціональним об'єктом, включається в функціональну систему за допомогою формальних структур, які входять в систему функціональних стилів. Такими структурами є композиційно-мовленнєві форми (КМФ) [5, 75]. Будучи логічними формами, мовленнєві форми надають думкам певний об'єктивний порядок руху. КМФ є найбільш загальними формами, що відображають структуру процесу мислення, типи і способи зв'язку елементів між собою. Відображаючи найзагальніші відношення речей, вони стають правилом руху думки. Порядок руху думки може бути різним: одна думка може йти за іншою; розташовуватися поряд, так що їх легко можна поміняти місцем; одна думка може впливати з іншої тощо [2, 61–62].

Аналіз останніх джерел та публікацій. Дослідженню композиційно-мовленнєвих форм, а саме «опису» присвятили свої праці чимало науковців-дослідників: Гришина О. Н. «Соотношение повествования, описания, рассуждения в художественном тексте» 1982 р., Красовицька Л. Є. «Функціонування текстових категорій у художніх описах» 1996 р., Нечаева О. Л. «Функционально-смысловые типы речи (описание, повествование, рассуждение)» 1974 р., Рымжанова З.М. «О некоторых синтаксических особенностях композиционно - речевой формы «описание» в импрессионистском прозаическом тексте» 1983 р. тощо. Ці праці, певною мірою, дають можливість скласти цілісну картину розуміння і вивчення даного питання, а також дозволяють на основі прочитаного та проаналізованого в них теоретичного матеріалу подати власну думку і оцінку досліджуваної теми.

Актуальність дослідження зумовлена об'єктивною потребою ретельного вивчення використання композиційно-мовленнєвої форми «опис» у текстах технічної реклами.

Метою написання статті є детальне дослідження композиційно-мовленнєвої форми «опис», а саме: статистичного і динамічного опису в англійських текстах технічної реклами.

Виклад основного матеріалу. КМФ – це однорідні типи внутрішньотекстової граматичної композиції, це ідеальні схеми, які диктують стан впорядкованості матеріальних граматичних структур [3, 19].

Під композиційно-мовленнєвими формами у самому загальному значенні розуміються складні мовленнєві єдності, що структурують думку, впорядковують її розвиток та надають їй цілісність і завершеність. КМФ, оформлюючи, з одного боку, цілі фрагменти тексту, реалізують композиційні особливості зв'язних текстів, а з іншого боку, будучи законом організації мовних одиниць, виступають як складні синтаксичні утворення [5, 75].

Традиційно виділяють три композиційно-мовленнєві форми: повідомлення, опис, роздум [1, 42].

КМФ «опис» призначена для зображення факту співіснування предметів та їх ознак в один і той же час; а саме для детальної передачі стану дійсності, для зображення природи, місцевості, приміщення, зовнішності, якостей людини, її характеристики [3, 21].

Опис по формі можна розділити на два основні типи: статичний або такий, що виділяє окремі моменти і епізоди як щось стале і відокремлене, і динамічний, який здійснюється способами розказування й непомітно переходить у текст реклами.

Статичний опис розглядає явище у порядку послідовної зміни ознак, намагаючись дати цілісну одночасну картину [4, 536–538]. Отже, дана композиційна форма має два основні різновиди: статичний і динамічний. У статичному описі дається зображення предметів у їх якісній визначеності, тотожності самим собі [3, 69].

Опис у його чистому вигляді – це статична картина, яка призупиняє розвиток дії. Якщо статичний опис не займає романного часу, виключений з нього, то динамічний опис розгортається в рамках цього часу [6, 446–447].

На відміну від КМФ «опис», де в центрі викладення знаходяться предмети і яке можна позначити як статичне, в основі динамічного опису знаходяться дії, структурний зв'язок яких являє собою часове відношення простого слідування, близького до одночасності і співположенності. Ця форма передає сам перебіг дії, ряд моментів дії, їх «кроковий» характер [3, 23].

Будучи однією з композиційно-мовленнєвих форм (далі КМФ), «опис» служить для передачі стану дійсності, яка оточує людину. Як вже згадувалось раніше, виділяють два основні різновиди «опису» статичний і динамічний. Однак, англійське мовознавство рясніє безліччю термінів для позначення однієї і тієї ж КМФ.

Спробуємо розібратися в різновидах статистичного і динамічного опису. Про будь-який предмет або процес можна висловитися абстрактно, тобто, не зважаючи на те враження, яке може бути справлено на співрозмовника. Іноді оповідач, передаючи якусь інформацію, занурюється в гущу подій і з їх епіцентру «транслітерує» нам, як процеси, які відбуваються та навколишні предмети впливають на нього, які думки і почуття вони викликають. Таким чином, різниця між статичним і динамічним описом обумовлена протилежними цілеустановками. Статичний опис прагне з максимальною об'єктивністю передати всі істотні та найважливіші характеристики предмета або процесу. Динамічний опис більшою мірою виражає вплив, який чиниться предметом або процесом на об'єкт. Об'єктом статичного опису може бути як предмет, так і процес. Для позначення даних мовних явищ в англійській мові існує два терміни «*item description* і *process description*». Той, хто описує, як правило, передає ту інформацію, яку він бачить, чує, нюхає, відчуває. Наприклад, свідок злочину описує зовнішність ймовірного злочинця. Статичний опис широко поширений в усіх сферах людської життєдіяльності і, перш за все, в області техніки і технічної реклами. Прикладами статичного опису можуть служити як опис верстатів, приладів, випробувальних установок, так і опис творів мистецтва, зовнішності людини, пейзажів. Наприклад реклама годинника Nokia: «*Watch yourself: Get fit with a tracker that's more than a bit smarter. Activity tracking helps you move more, feel better, and sleep better — but only if the tracker doesn't get in the way of your life. We conceived Activité Steel to be with you for the long haul. You can run, walk, swim, or dance the night away without your phone. There's no charging and no button to press — Activité Steel automatically tracks everything via our patented Connected Movement™ Technology and syncs the info to your app to give you in-depth metrics, personal coaching and more. That is our vision of a smartwatch. No buttons. No lights to unscramble. No need to check your phone at every moment. The analog subdial gives you continuous, clear insights on your daily activity progress.*» [7]

Найчастіше, предмет, який описують складається з певних частин, які можуть бути описані автономно, і потім синтезовані в один загальний образ. Черговість опису залежить від структури і функцій частин. Такий опис, проте, можливий в тому випадку, якщо предмет знаходиться в абсолютному спокої. Як тільки він починає функціонувати, то на перший план викладу виходить темп, зміни в структурному пристрої, ступінь дії в тій чи іншій частині процесу. Одним словом, з статичного опису предмета ми отримуємо статичний опис процесу (item description → process description). Ми говоримо тут саме про статичний опис процесу, так як в подібних типах текстів реєструється лише загальний хід процесу, його найбільш істотні, типові фази, тобто, мова йде не про одиничний, а про повторюваний хід подій. Сферами застосування статичного опису процесу є інструкції по експлуатації, керівництва з проведення лабораторних дослідів. Наприклад реклама портативної цифрової відеокамери OZO: «Crafted by Nokia Technologies, OZO combines the ultimate in engineering capabilities and intelligent design to offer you the best Virtual Reality production experience. No more complex multi-camera rigs: this is the first Virtual Reality device to capture 360° spherical video and 360x360 surround sound, with the elegant workflow professionals need. One single video file stores all video and audio data in perfect sync. One output cable. One power and memory cartridge. Each interchangeable Digital Cartridge provides 45 minutes of recording time, and saves all video and audio to a single file – rather than a handful of SD cards. See and hear everything OZO captures via the unique Virtual Reality monitor output, providing directors real-time interactive feedback of cast performances.» [8]

Оповідач може користуватися при описі як індуктивним, так і дедуктивним методом, іноді спираючись на кругозір і інтереси свого співрозмовника.

Однак, який би шлях він не вибрав, принцип об'єктивності викладу повинен залишатися незмінним. Опис вдався, якщо він змінив бачення слухача/читача про предмет або процес. При цьому особлива увага повинна приділятися ретельному відбору мовного матеріалу. У технічних описах дуже часто зустрічаються професіоналізми. Для прикладу візьмемо рекламу планшетного комп'ютера Samsung Galaxy TabPro. В цій рекламі планшетного комп'ютера дуже часто зустрічаються професіоналізми, зрозумілі тільки професіоналам, які працюють у сфері програмування або

обслуговування комп'ютерів. «Galaxy TabPro S Our 2-in-1 device. What you love about a laptop in a tablet. The Galaxy TabPro S fits into a streamlined lifestyle. Its sleek, lightweight form is the ideal companion to your everyday life. Seamless Connectivity Pair your Galaxy phone with the Galaxy TabPro S via Samsung Flow and take things to a whole new level. For example, you can use your phone as a secure authentication tool.

The best of tablet and a laptop.

The Samsung Galaxy TabPro S is a two-in-one device that lets you do it all. Stream, browse and game on a vibrant 12 Super AMOLED display. When it's time to work, Windows 10 Pro and a full-size keyboard let you get right down to business. Beautiful and powerful, the TabPro S is always ready to work and play.

OS Windows 10 Pro. Processor CPU Speed 2.2GHz. CPU Type Dual-Cor. Fast Charge Battery. Our innovative battery technology lets you stay focused on the task at hand. In about 2.5 hours it gives you a full charge and up to 10.5 hours of work and play. Fast Charge Battery Legal: Recharge time and duration may vary according to individual usage patterns. This data was compiled from testing performed by Samsung under specific test conditions.

Results may vary based on testing conditions. Based on laboratory testing. Battery power consumption depends on factors such as network configuration, signal strength, operating temperature, features selected, vibrate mode, backlight settings, browser use, and voice, data and other application-usage patterns.» [7]

Прикладом професіоналізмів в даній рекламі можуть бути такі слова як: a vibrant 12, Super AMOLED display, Windows 10 Pro, Processor CPU Speed 2.2GHz, CPU Type Dual-Cor та інші.

Крім того, М.П. Брандес виділяє такі різновиди опису як:

- 1) опис з єдиним планом минулого часу;
- 2) опис з єдиним планом теперішнього часу;
- 3) номінативний опис.

Вона вважає, що однотипність форм присудка є основним показником статичності. За зміст даної КМФ М.П. Брандес вважає застигле значення. При цьому смислове навантаження несуть іменники і прикметники. [2, 64-74.]

Подібний метод опису вона називає номінативним. Якщо в статичному описі передача інформації відбувається безперервно і носить об'єктивний характер, то в динамічному описі спостерігається інша картина. Замість холодної об'єктивної статичності тут панує

суб'єктивність, сконструйована за моделлю конкретної життєвої ситуації. При цьому відмінність від статичного опису полягає не тільки в предметі, а й в позиції автора по відношенню до цього предмету. Якщо в статистиці на передній план виходить нерухомість предмета або повторюваність процесу, то в динаміці особливий акцент робиться на однократності, неповторності об'єкта спостереження, коли так і хочеться затримати мить.

Не випадково саме КМФ «динамічний опис» служить засобом гострих психологічних замальовок. Динаміка зосереджена на фіксації душевних поривань, польоту думки, психологічних станів людини. В якості основних різновидів даної КМФ слід назвати динамічний опис подій (process description) і динамічний опис внутрішніх переживань (experience description).

Наприклад в рекламі годинника, який здатен вимірювати пульс описується важливість придбання цього годинника, оскільки він дуже незамінний для підтримання здоров'я і нормальної життєдіяльності людини. Як відомо для кожного з нас здоров'я є найголовнішою в житті річчю, тому зрозуміло, що подібний опис в рекламі стимулює людей купувати годинники фірми. В нижче поданому рекламному тексті маркетологи описують необхідність годинника для кожної людини, оскільки він допоможе більше рухатись, краще почуватись і міцніше спати.

«Watch yourself: Get fit with a tracker that's more than a bit smarter.

Activity tracking helps you move more, feel better, and sleep better — but only if the tracker doesn't get in the way of your life. We conceived Activité Steel to be with you for the long haul. You can run, walk, swim, or dance the night away without your phone. There's no charging and no button to press — Activité Steel automatically tracks everything via our patented Connected Movement™ Technology and syncs the info to your app to give you in-depth metrics, personal coaching and more. That is our vision of a smartwatch. Activité Steel automatically synchronizes with the Health Mate app so you can get a detailed picture of your days and nights via clear color-coded graphs that show all your moves — from sleep cycle analysis to calories burned. Automatic activity recognition. No charging. No changing gear. From the pool to the track to the boardroom — Activité Steel is ready to go wherever life takes you.» [7]

Деякі германісти вважають, що від динамічного опису подій слід відрізняти опис короткочасного стану, або опис короткочасної ситуації.

Композиційно-мовленнєві форми – це складні функціональні тексто-мовленнєві єдності, що структурують думку, впорядковують її розвиток і забезпечують її цілісність та завершеність. Цілісність і стійкість мовленнєвих форм передбачають певну замкненість, оскільки кожен їхній вид має відповідний знаковий зміст і визначений структурний тип. Вони є модальними єдностями, оскільки всі речення, що складають ту чи іншу композиційно-мовленнєву форму, об'єднані певною точкою зору наратора [2, 75].

Висновки. Отже, до композиційних структурних одиниць, що утворюють цілісний рекламний текст, належать композиційно-мовленнєві (опис, розповідь, роздум) та композиційно-архітектонічні форми (монолог, діалог, полілог, конструкції із прямою мовою, конструкції із непрямою мовою, невласне-пряма мова). Кожна структурна форма виконує у тексті певні функції, що зумовлюють використання відповідних лінгвостилістичних засобів. Композиційно-мовленнєва форма «опис» служить для передачі стану дійсності, яка оточує людину. Виділяють два основні різновиди «опису» статичний і динамічний. Якщо в статичному описі передача інформації відбувається безперервно і носить об'єктивний характер, то в динамічному описі панує суб'єктивність, сконструйована за моделлю конкретної життєвої ситуації.

Перспектива подальшого дослідження. На нашу думку, дослідження структурних, семантичних і стилістичних особливостей композиційно-мовленнєвих й композиційно-архітектонічних форм є перспективним для подальшого наукового аналізу. Об'єктом загального мовного аналізу виступає рекламний текст, що належить до текстів масового впливу, які розв'язують комунікативно-прагматичне завдання, спрямоване на забезпечення надійності, тривалості та ефективності процесу комунікації. Процес створення рекламного тексту акумулює в собі значну кількість позамовних факторів, які формуватимуть його мовну організацію. Під час лінгвістичного аналізу рекламних текстів такі екстралінгвістичні параметри, як специфіка рекламованого товару, особливості цільової аудиторії, мета реклами, її функції та категорії, канали розповсюдження тощо потрібно сприймати як іманентні характеристики того чи іншого рекламного тексту. Ці параметри будуть визначати мовне оформлення тексту, ними мотивуватиметься та пояснюватиметься вибір мовних засобів усіх рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева К.А. Функционально-семантические типы текстов / К.А. Андреева. – Тюмень, 1989. – 98 с.
2. Брандес М.П. Стилистика текста. Теоретический курс: Учебник. – 3-е изд., перераб, и доп. – М: Прогресс-Традиция; ИНФРА-М, 2004. – 416 с.
3. Брандес М.П. Предпереводческий анализ текста (для институтов и факультетов иностранных языков): учеб. пособие. – 3-е изд., стереотип. /М.П. Брандес, В.И. Провоторов. – М. : НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 224 с.
4. Локс К. Л. Описание // Литературная энциклопедия: Словарь литературных терминов: В 2-х т. – М.; Л. : Изд-во Л.Д. Френкель, 1925. –Т. 1. А-П. – С. 536–538.
5. Провоторов В.И. Очерки поэжанровой стилистики текста (на материале немецкого языка) / В.И. Провоторов. – Курск, 2001. – 140 с.
6. Чудаков А.П.Описание // Краткая литературная энциклопедия (КЛЭ) в 9 т. – Т. 5. – М., 1962–1978. – С. 446–447.
7. Элемент опису. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.samsung.com/>
8. Элемент опису. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nokia.com>